

ਬ੍ਰਾਂਕ ਬਸੈਂਤੀ ਦਾ ਗਾਇ : ਇਕ ਸਰਸ਼ਾਰੀ ਨਜ਼ਾਰ

ਪ੍ਰੀਤਿਮਾ ਸਾਂਗਢਾ

ਗ੍ਰਾਂਡ – ਮਲਲਾ, ਤਹਸੀਲ – ਖੜਾਹ–ਬਲੀ, ਜਿਲਾ – ਜਸੂ (ਜਸੂ & ਕਾਸ਼ਮੀਰ) ਭਾਰਤ

Received- 20.12.2019, Revised- 23.12.2019, Accepted - 27.12.2019 E-mail: rameshg9973@gmail.com

ਜਾਰੀਅਤ : 'ਬ੍ਰਾਂਕ ਬਸੈਂਤੀ ਦਾ ਗਾਇ' ਉਪਨਾਵ 2009 ਚ ਛਪਿਥੈ ਪਾਠਕਾਂ ਹਤਥ ਪੁਜ਼ਾ। ਭੀਸੂ ਨਾਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹਾਉਪਨਾਵ ਦਾ ਇਹ ਪੈਹਲਾ ਭਾਗ ਏ ਤੇ ਇਸਦੇ ਲੇਖਕ ਦੇਸ਼ਬੰਧੁ ਭੋਗਰਾ 'ਜੂਤਨ' ਹੋਰ ਨ।

ਭੀਸੂ ਤੇ ਮਾਂਗੂ ਦਾਂਕਾਂ ਭਾਏਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਘਰੇਲੂ ਝਾਗਡੇ ਕਨੈ ਉਪਨਾਵ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਂਦਾ ਏ। ਝਾਗਡੇ ਕਰੀ ਮਾਂਗੂ ਭੀਸੂ ਗੀ ਘਰਾ ਕਢਫੀ ਲਾਵਾ ਏ। ਸਿਰੇ ਪਰ ਮਾਂ-ਬਕਬ ਨੇਈ ਹੋਨੇ ਕਰੀ ਭੀਸੂ ਕਥਾ ਕਾਈ ਠਕਾਰਨਾ ਨੇਈ ਹੋਂਦਾ ਤੇ ਓਹ ਅਪਨਾ ਗ੍ਰਾਂਡ ਛੋਡੀ ਅਪਨੀ ਬ੍ਰਾਂਕ ਬਸੈਂਤੀ ਦੇ ਘਰ ਆਈ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਬ੍ਰਾਂਕ ਬਸੈਂਤੀ ਵਿਧਵਾ ਹੋਂਦੀ ਏ ਪਰ ਅਪਨੇ ਘਰੈਆਹਲੇ ਦੀ ਪਿਨਸ਼ਨ ਤੇ ਜਿਮੀਂਦਾਰੀ ਕਰੀ ਅਸੀਂ ਬਨੀ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਸ਼ਾਹਿਦ ਦਾ ਬਸੈਂਤੀ ਬੜੀ ਜਫ਼ੈਦੀ ਜਨਾਨੀ ਹੋਂਦੀ ਏ। ਕੋਈ ਕਾਸ਼ੇ ਉਸ ਕਥਾ ਕਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਨ ਪਰ ਉਸਦੀ ਝਾਲ ਕਾਈ—ਕਾਈ ਗੈ ਝਾਲਲਾਂਦਾ ਏ।

ਕੁਂਜੀ ਸ਼ਾਬਦ— ਉਪਨਾਵ, ਘਰੇਲੂ ਝਾਗਡੇ, ਠਕਾਰਨਾ, ਜਿਮੀਂਦਾਰੀ, ਦਿਲਚਸ਼ੀ, ਸਕਖਰ, ਸਰਬਂਧ, ਭਡਕਾਂਦਾ, ਧਰਮਸਾਲ, ਚਾਲੀ।

ਭੀਸੂ ਬਸੈਂਤੀ ਦੇ ਘਰ ਗੈ ਰੈਹਨ ਲਗੀ ਪੌਂਦਾ ਏ। ਇਤਥੋਂ ਉਸਦੀ ਝਾਤ ਗੁਗਡੁ ਨਾਂਡ ਦੀ ਇਕ ਕਾਸ਼ੀ ਕਨੈ ਹੋਂਦੀ ਏ। ਗੁਗਡੁ ਤੁਮਰੀ ਦਾ ਭੀਸੂ ਕਥਾ ਮਤੀ ਸਕਖਰ ਹੋਂਦੀ ਏ ਤੇ ਕੇਝੇਂ ਮਦੰ ਕਨੈ ਸਰਬਂਧ ਬੀ ਬਨਾਂਦੀ ਏ। ਜਿਸਲੈ ਭੀਸੂ ਬ੍ਰਾਂਕ ਦੇ ਘਰ ਪੁਜ਼ਦਾ ਏ ਤਾਂ ਗੁਗਡੁ ਗੀ ਓਹ ਪੈਹਲੀ ਨਜ਼ਰੀ ਚ ਗੈ ਪਸਿੰਦ ਆਈ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਗੁਗਡੁ ਤੁਸ ਕਨੈ ਬੀ ਸਰਬਂਧ ਬਨਾਨਾ ਚਾਂਹਦੀ ਏ। ਪਰ ਭੀਸੂ ਓਹਦੇ ਚ ਕਿਥ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸ਼ੀ ਨੇਈ ਲੈਂਦਾ ਜਿਸਕਰੀ ਓਹ ਅਪਨੇ ਮਨਸੂਬੇ ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨੇਈ ਹੋਈ ਪਾਂਦੀ। ਭੀਸੂ ਬ੍ਰਾਂਕ ਦੇ ਘਰੈ ਚ ਰੌਂਹਦੇ ਹੋਇ ਹਰ ਕਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਏ ਜਿਸਕਰੀ ਬ੍ਰਾਂਕ ਬਸੈਂਤੀ ਤੁਸਗੀ ਮਤਾ ਹੇਜ ਲਾਂਦੀ ਏ। ਬਸੈਂਤੀ ਭੀਸੂ ਗੀ ਸ਼ੈਹਰ ਦੱਸਨ ਲੈਈ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਸ਼ੈਹਰ ਜਾਇਥੈ ਓਹ ਕੋਈ ਚਾਲੀ ਦਿਯਾ ਚੀਜ਼ ਦਿਕਖਦਾ ਏ ਜੇਹਡਿਧਾਂ ਤੁਨ ਕਦੇ ਬੀ ਨੇਈ ਦਿਕਖਦੀ ਦਿਯਾ ਹੋਂਦਿਧਾਂ। ਰਾਤੀਂ ਓਹ ਪੰਡਾ ਤੁਂਦੇ ਕਥਾ ਠੈਹਰਦੇ ਨ ਤੇ ਜਨਮਅ਷ਟਮੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੋਨੇ ਕਰੀ ਭੀਸੂ ਪੰਡਾ ਹੁਦੇ ਕਨੈ ਮੰਦਰ ਚ ਸਾਰਾ ਕਾਸ਼ ਕਰਾਓਂਦਾ ਏ। ਭੀਸੂ ਦੇ ਕਾਸ਼—ਕਾਜ ਗੀ ਦਿਕਖੀ ਪੰਡਾ ਹੋਰ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਂਦੇ ਨ ਤੇ ਤੁਸਗੀ ਅਪਨਾ ਪੁਤਰ ਬਨਾਈ ਲੈਂਦੇ ਨ। ਭੀਸੂ ਸ਼ੈਹਰ ਚ ਬ੍ਰਾਂਕ ਕਨੈ ਰਾਜੇ ਦੇ ਮੈਹਲ ਬੀ ਦਿਕਖਦਾ ਏ। ਸ਼ੈਹਰਾ ਥਮਾਂ ਕੋਈ ਚਾਲੀ ਦਿਯਾ ਚੀਜ਼ਾਂ—ਬਸਤਾਂ ਖਰੀਦੀ ਭੀਸੂ ਤੇ ਬ੍ਰਾਂਕ ਘਰ ਪਰਤੀਓਈ ਆਂਦੇ ਨ। ਘਰ ਪਰਤੀਓਈ ਔਨੇ ਪਰ ਭੀਸੂ ਚ ਇਕ ਨਮਾਂ ਬਦਲਾਵ ਆਈ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਹੂਨ ਓਹ ਅਪਨਾ ਮਨ ਪੂਜਾ—ਪਾਠ ਚ ਲਾਨ ਲਗੀ ਪੌਂਦਾ ਏ। ਭੀਸੂ ਹਰ ਦਿਨ ਨਵਾਈ—ਧੋਇਥੈ ਠੋਗਰੋਂ ਵੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਏ ਤੇ ਓਹਦੇ ਪੱਤੇ ਬਾਕੀ ਕਮੇਂ ਗੀ ਹਤਥ ਪਾਂਦਾ ਏ। ਬ੍ਰਾਂਕ ਦੇ ਗ੍ਰਾਂਡ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਰਨ ਕਰਦੇ ਨ ਜਿਸਦਾ ਮਕਸਦ ਲੋਕੋਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀ ਆਸਤੈ ਕਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਗ। ਕਮੇਟੀ ਬਨਨੇ ਕਰੀ ਗ੍ਰਾਂਡ ਚ ਇਕ ਸ਼ਕੂਲ ਖੁਲ੍ਲੀ ਜਾਂਦਾ ਏ ਤੇ ਗ੍ਰਾਂਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਪਨੇ ੦ਧਾਰੋਂ ਗੀ ਪਢਾਈ ਕਰਨੇ ਲੈਈ ਭੇਜਦੇ ਨ। ਭੀਸੂ ਗੀ ਬੀ ਪਢਨੇ ਦੀ ਚਿਡਕ ਜਾਗੀ ਪੌਂਦੀ ਏ। ਭੀਸੂ ਬੀ ਮਨਚਿਤ ਲਾਇਥੈ ਅਪਨੀ ਪਢਾਈ ਰਾਸ਼ ਕਰੀ ਓਡਦਾ ਏ। ਇਸਦੇ ਕਨੈ ਗੈ ਗ੍ਰਾਂਡ ਚ ਕਿਥ ਹੋਰ ਘਟਨਾਂ ਬੀ ਘਟਦਿਧਾਂ ਨ ਜਿਧਾਂ ਗ੍ਰਾਂਡ

ਚ ਨਚੋਰੋਂ ਦਾ ਐਨਾ, ਲਚ਼ਹੇ ਦੀ ਲਾਡੀ ਮਸਤੋ ਦੀ ਅਧਿਆਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ—ਪ੍ਰਸ਼ੰਗ ਬਗੈਰਾ। ਇਨ੍ਹੋਂ ਘਟਨਾਏਂ ਦੇ ਚਲਦੇ ਗੈ ਭੀਸੂ ਤੇ ਗੁਗਡੁ ਚ ਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਨਪੀ ਪੌਂਦਾ ਏ। ਓਹ ਦੋਏ ਇਕ ਦੁਏ ਗੀ ਹਿਰਖ ਕਰਨ ਲਗੀ ਪੌਂਦੇ ਨ। ਬ੍ਰਾਂਕ ਭੀਸੂ ਗੀ ਸਮਝਾਂਦੀ ਏ ਪਰ ਭੀਸੂ ਤੇ ਗੁਗਡੁ ਪਰ ਬ੍ਰਾਂਕ ਦੇ ਸਮਝਾਨੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨੇਈ ਹੋਂਦਾ। ਇਕ ਪਾਸ੍ਸੇ ਇਹ ਸਥ ਕਿਥ ਹੋਆ ਕਰਦਾ ਹੋਂਦਾ ਏ ਤੇ ਦੁਏ ਪਾਸ੍ਸੇ ਜਾਡ ਚ ਅਗ ਲਗੀ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਗ੍ਰਾਂਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤੇ ਭੀਸੂ ਕੋਈ ਦਿਨੋਂ ਤਗਰ ਅਗੀ ਗੀ ਕੜੀ ਮੇਹਨਤ ਕਨੈ ਸ਼ਹਾਲਦੇ ਨ। ਭੀਸੂ ਅਗ ਲਗਨੇ ਦਾ ਜਿਸਦਾਰ ਦੁਨੀ ਲਮਭਡ ਗੀ ਠੈਹਰਾਂਦਾ ਏ। ਦੁਨੀ ਦੇ ਬਸੈਂਤੀ ਕਨੈ ਬੱਡੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਰਬਂਧ ਹੋਂਦੇ ਨ ਤੇ ਓਹ ਬਸੈਂਤੀ ਗੀ ਭੀਸੂ ਖਲਾਫ ਭਡਕਾਂਦਾ ਏ। ਬਸੈਂਤੀ ਅਪਨੇ ਗੁਸ਼ੇ ਪਰ ਕਾਬੂ ਨੇਈ ਰਖਦੀ ਤੇ ਭੀਸੂ ਗੀ ਮਾਰਨ ਜਟੋਈ ਪੌਂਦੀ ਏ। ਭੀਸੂ ਚੁਪ—ਚਾਪ ਮਾਰ ਖੁਦ ਏ ਪਰ ਦੁਨੀ ਲਮਭਡ ਬਾਰੈ ਅਪਨੀ ਰਾਧ ਨੇਈ ਬਦਲਦਾ। ਬਸੈਂਤੀ ਦੇ ਜੁਲੰਮੇ ਥਮਾਂ ਤਾਂਗ ਆਈ ਭੀਸੂ ਗੁਗਡੁ ਗੀ ਕਨੈ ਨਸਾਈ ਬ੍ਰਾਂਕ ਬਸੈਂਤੀ ਦਾ ਘਰ ਛੋਡੀ ਓਡਦਾ ਏ। ਭੀਸੂ ਤੇ ਗੁਗਡੁ ਜਸੂ ਤਹਿ ਆਂਦੇ ਨ। ਓਹ ਦੋਏ ਦਿਨੋਂ ਬਜਾਰ ਫਿਰਦੇ ਨ ਤੇ ਰਾਤ ਤਾਂਨੋਂਗੀ ਇਕ ਸਾਰਾ ਚ ਕਟਟਨੀ ਪੌਂਦੀ ਏ। ਗੁਗਡੁ ਭੀਸੂ ਗੀ ਸਨਾਂਦੀ ਏ ਜੇ ਤੁਸਦੀ ਭੈਨ ਸੀਤੂ ਬੀ ਸ਼ੈਹਰ ਚ ਗੈ ਰੌਂਹਦੀ ਏ। ਰਾਤੀਂ ਭੀਸੂ ਤੇ ਗੁਗਡੁ ਇਕ ਧਰਮਸਾਲ ਚ ਠੈਹਰੇ ਦੇ ਹੋਂਦੇ ਨ ਤੇ ਤਥੋਂ ਭੀਸੂ ਗੀ ਗ੍ਰਾਂਡ ਦੇ ਚੁਨ੍ਹੂ ਪੁਨ੍ਹ ਮਿਲਦੇ ਨ ਜੇਹਡੇ ਸੀਤੂ ਦੈ ਕਾਸ਼ੇ ਹੋਂਦੇ ਨ। ਚੁਨ੍ਹੂ ਤੇ ਪੁਨ੍ਹ ਸੀਤੂ ਗੀ ਗੁਗਡੁ ਤੇ ਭੀਸੂ ਬਾਰੈ ਸਨਾਂਦੇ ਨ। ਸੀਤੂ ਆਪੂ ਧਰਮਸਾਲ ਚ ਆਇਥੈ ਤਾਂਨੋਂਗੀ ਅਪਨੇ ਘਰ ਲੈਈ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਸੀਤੂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਇਥੈ ਗੁਗਡੁ ਦੇ ਰੰਗ—ਢੰਗ ਬਦਲੀ ਜਾਂਦੇ ਨ ਤੇ ਓਹ ਹੂਨ ਭੀਸੂ ਕਥਾ ਬੀ ਦੂਰ—ਦੂਰ ਰੈਹਨ ਲਗੀ ਪੌਂਦੀ ਏ। ਸੀਤੂ ਭੀਸੂ ਗੀ ਅਪਨੇ ਤਿਲਲੋ ਤਲਾਡ ਆਹਲੇ ਆਰੇ ਪਰ ਰਖਾਈ ਓਡਦੀ ਏ। ਭੀਸੂ ਕਿਥ ਦਿਨੋਂ ਪੱਤੇ ਗੁਗਡੁ ਗੀ ਮਿਲਨੇ ਲੈਈ ਆਂਦਾ ਏ। ਤਥੋਂ ਜਾਈ ਤੁਸਗੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਏ ਜੇ ਗੁਗਡੁ ਸੀਤੂ ਦੇ ਘਰੈਆਹਲੇ ਕਨੈ ਬਮਈ ਤਹਿ ਗੇਦੀ ਏ। ਗੁਗਡੁ ਦੀ ਸਚਾਈ ਜਾਨਿਥੈ ਭੀਸੂ ਗੀ ਬਡਾ ਦੁਖ ਹੋਂਦਾ ਏ। ਓਹ ਸੋਚਦਾ ਏ ਜੇ ਜਿਸ

ਗੁਗਡ ਲੇਈ ਓਹ ਅਪਨਾ ਸਥ ਕਿਸ਼ ਛੋਡੀ ਆਧਾ ਓਹ ਉਸਗੀ ਗੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਚ ਛੋਡੀ ਗੈਈ। ਇਕ ਪਾਸੂੰ ਗੁਗਡ ਭੀਮੂ ਕਨ੍ਹੈ ਏਹ ਧੋਖਾ ਕਰਦੀ ਏ ਤਾਂ ਦੂਏ ਪਾਸੂੰ ਸੀਤੂ ਦਾ ਖਚਾਵ ਭੀਮੂ ਆਸੂੰ ਬਧਨ ਲਗੀ ਪੌਂਦਾ ਏ। ਸੀਤੂ ਭੀਮੂ ਗੀ ਆਰੇ ਥਮਾਂ ਬਾਪਸ ਬਲਾਈ ਲੈਂਦੀ ਏ ਤੇ ਉਸਗੀ ਸ਼ੈਹਰ ਚ ਲਗੀ ਦੀ ਅਪਨੀ ਬਡ਼ੀ ਮਿਲ ਚ ਮੈਨੇਜਰ ਬਨਾਈ ਦਿੰਦੀ ਏ। ਓਹ ਉਸਗੀ ਹਰ ਸ਼੍ਵੱਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਏ ਤੇ ਉਸਦੇ ਲੇਈ ਸਥ ਕਿਸ਼ ਆਪੂੰ ਖਰੀਦ ਦੀ ਏ। ਸੀਤੂ ਭੀਮੂ ਗੀ ਅਪਨੇ ਘਰੈਆਹਲੇ ਕਨ੍ਹੈ ਉਸਦੇ ਸਰਬਾਂਧ ਬਾਰੈ ਸਨਾਂਦੀ ਏ ਤੇ ਇਸ ਕਨ੍ਹੈ ਗੈ ਭੀਮੂ ਭਾਗ ਪੈਹਲਾ ਅਪਨੇ ਅੰਤ ਤਗਰ ਪੁਜਦਾ ਏ।

ਭੀਮੂ – ਭਾਗ ਪੈਹਲੇ ਦੇ ਚਰਮ ਤਗਰ ਪੁਜਨੇ ਪਰ ਭੀਮੂ ਦਾ ਚਰਿਤਰ ਬੜਾ ਸੱਚਾ ਤੇ ਨੇਕ ਏ। ਓਹ ਕੁਸੈ ਕਨ੍ਹੈ ਬੀ ਗਲਤ ਨੇਈ ਕਰਦਾ ਪਰ ਜਿਸਲੈ ਓਹ ਗਲਤ ਹੋਂਦਾ ਦਿਕਖਦਾ ਏ ਤਾਂ ਓਹ ਖਲਾਫ ਪੂਰੇ ਨਿਸ਼ਚਿ ਕਨ੍ਹੈ ਅਵਾਜ ਚੁਕਕਦਾ ਏ। ਪੂਰਾ ਉਪਨਿਆਸ ਭੀਮੂ ਦੇ ਝੁਦੰ-ਗਿਰਦ ਗੈ ਘੂਮਦਾ ਏ। ਉਪਨਿਆਸ ਦੀ

ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਡੀ ਕਠਨ ਏ। ਕੇਈ ਐਸੇ ਸ਼ਬਦੇਂ ਦੀ ਬਰਤੂਨ ਉਪਨਿਆਸ ਚ ਹੋਈ ਦੀ ਏ ਜੇ ਜੇਕਰ ਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦੇਂ ਪਰ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਤਾਂ ਡੋਗਰੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਚ ਇੜਾਫਾ ਹਾਈ ਸਕਦਾ ਏ। ਉਪਨਿਆਸ ਚ ਖੁਆਨੇਂ ਦਾ ਬੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗੇਦਾ ਏ। ਹਰ ਪਾਤਰ ਅਪਨੇ ਥਾਹਰ ਅਪਨਾ ਸਥਾਨ ਕਰਦਾ ਲਭਦਾ ਏ। ਬੂਆ ਬਸੈਂਤੀ ਦਾ ਗਢ ਪਾਠਕ ਗੀ ਇਕ ਉਤਸੁਕਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੇ ਆਹਲਾ ਉਪਨਿਆਸ ਏ ਜੇਹਡਾ ਪਾਠਕ ਗੀ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਪਢਨੇ ਆਸਟੈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਏ। ਲੇਖਕ ਦਾ ਆਖਨਾ ਏ ਜੇ ਭੀਮੂ ਕਾਲਿਨਿਕ ਪਾਤਰ ਨੇਈ ਏ ਓਹ ਇਕ ਜੀਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਪਾਤਰ ਹਾ ਜੇਹਡਾ ਲੇਖਕ ਦੇ ਅੰਚਲ ਕਨ੍ਹੈ ਸਰਬਾਂਧ ਰਖਦਾ ਹਾ। ਭੀਮੂ ਜਨੇਹਾ ਉਪਨਿਆਸ ਡੋਗਰੀ ਚ ਆਇਧੇ ਡੋਗਰੀ ਸਾਹਿਤਿਕ ਗੀ ਸਾਗਰੋਸਾਰ ਕਰਦਾ ਏ।

ਸਾਂਦਰਭ ਗ੍ਰਨਥ ਸੂਚੀ

1. ਦੇਸ਼ਬੰਧੁ ਡੋਗਰਾ 'ਨੂਤਨ', ਬੁਅਰ ਬਸੈਂਤੀ ਦਾ ਗਢ, 2009
